

Sosyal Fobi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Fobi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30665>

Özet

Uyarlama türünde bir psikometrik araç olan **Sosyal Fobi Ölçeği**, S. Esemeli tarafından 1997 yılında tamamlanan doktora tezi kapsamında Türkçe literatüre kazandırılmıştır. Bu ölçek, özellikle sosyal anksiyete bozukluğunun şiddetini ve varlığını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, sosyal fobinin, agorafobi, özümlü fobi ve yaygın anksiyete bozukluğu gibi diğer anksiyete bozukluklarından farklılıklarını karşılaştırmal olarak araştırmaktır. Bu adaptasyon, Türk popülasyonunda klinik ve araştırma amaçlı kullanımlar için standart bir ölçüm aracı sağlamayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Fobi, Anksiyete Bozuklukları, Agorafobi, Özümlü Fobi, Yaygın Anksiyete Bozukluğu, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, Klinik Değerlendirme.

Yazarlar

Ölçeğin Türkçe uyarlaması **S. Esemeli** tarafından yapılmıştır.

Amaç

Sosyal Fobi Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyal veya performans gerektiren durumlarda yaşadıkları yoğun kaygı ve kaçınma davranışlarının derecesini standardize edilmiş bir biçimde ölçmektir. Bu araç, klinik psikoloji ve psikiyatri alanlarında sosyal anksiyete bozukluğunun tanılanması ve tedavi süreçlerinin izlenmesine katkıda bulunur.

Ölçek, adaptasyon çalışmaları sırasında, sosyal anksiyete belirti örüntüsünün diğer spesifik anksiyete bozukluklarının belirti örüntülerinden ayrıştırılmasında kritik bir rol oynamıştır. Bu karşılaştırmal yaklaşım, sosyal fobinin kendine özgü klinik yapılarının anlaşılmasına yönelik önemli ampirik veriler sunmayı amaçlamıştır.

Yapı

Sosyal Fobi Ölçeği, psikolojideki **Sosyal Anksiyete Bozukluğu** (SAB) yapısını ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, bakalar tarafından yargılanma veya olumsuz değerlendirilme korkusuyla karakterize edilen ve sosyal etkileşimlerden kaçınmaya yol açan sürekli ve yoğun bir kaygıyı içerir. Ölçek, genellikle hem performans hem de sosyal etkileşim bileşenlerini kapsayan maddelerle bu yapıyı çok boyutlu olarak ele alır.

Tez çalışmaları amacıyla göz önüne alındığında, ölçeğin yapı geçerliliği analizlerinin, ölçülen sosyal fobi yapısının, panik odaklı kaçınma (agorafobi) ve yaygın endişe (yaygın anksiyete

bozuklu?u) yap?lar?ndan istatistiksel olarak farkl? oldu?unu göstermesi beklenir. Ölçek, bu ayr?m? sa?layarak diferansiyel tan?ya destek olacak ampirik bir zemin olu?turmu?tur.

Geçerlik

Sosyal Fobi Ölçeği'nin 1997 y?l?ndaki uyarlama çal??mas?na ait spesifik geçerlik katsay?lar? (örne?in, yap? geçerli?i, ölçüt ba??ml? geçerlik veya ay?rt edici geçerlik) kaynak özetinde belirtilmemiştir. Ancak, bir ölçeğin uyarlanması sürecinde, çeviri ve kültürel adaptasyonun ardından mutlaka kapsaml? geçerlik çal??malar?nın yürütülmesi gerekir.

Esemenli'nin doktora tezinde, ölçeğin sosyal fobi hastalar?n? di?er anksiyete gruplar?ndan ba?ar?yla ay?rt edip etmedi?ini gösteren **bilinen gruplar geçerli?i** çal??malar?na yer verilmi? olması muhtemeldir. Tam ve detayl? geçerlik sonuçlar? için orijinal tez çal??mas?na ba?vurulmalıdır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlıl?k (Cronbach Alfa katsay?s?) veya zamana ba?l? istikrar (test-tekrar test güvenilirli?) gibi güvenilirlik bilgileri sa?lanan kaynakta eksiktir. Güvenirlik, ölçek maddelerinin aynı yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve ölçümlerin zaman içinde stabil kaldı?n? gösteren temel bir psikometrik özelliktir.

Uyarlama çal??malar?nda yüksek güvenilirlik katsay?lar? (genellikle .80 üzeri) hedeflenir. Bu bilgilerin eksikli?i, ölçeğin bilimsel kullan?m?ndan önce orijinal tezin incelenmesi gerekti?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Sosyal Fobi Ölçeği'nin kaç faktörden olu?tu?una veya faktör yüklerinin da??l?m?na dair herhangi bir bilgi sunulmamı?tır. Sosyal anksiyete ölçekleri genellikle performans anksiyetesi ve sosyal etkile?im anksiyetesi gibi alt boyutlar? yans?tan çok faktörlü bir yap?ya sahiptir.

Uyarlamay? yapan ara?t?rmacı, büyük olasılıkla orijinal ölçeğin faktör yap?s?nın Türk kültüründe korunup korunmadı?n? belirlemek için **Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c? Faktör Analizi** (AFA/DFA) tekniklerini kullanmı?tır. Bu analizler, ölçeğin yap?s?sal geçerlili?inin kültürleraras? tutarlılı?n? sa?lamak a?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Type: Uyarlama / Öz Bildirim Ölçeği

Format: Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir. Sosyal fobi ölçekleri genellikle 4 veya 5

puanları Likert tipi derecelendirme formatında kullanılır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetkinler, araştırılabilir olarak üniversite öğrencileri ve klinik popülasyon (doktora tezinin örnekleme başlığı olarak).

Age Group: Genellikle 18 yaş ve üzeri.

Population Details: Türkiye'deki anksiyete bozukluğu tanınmış bireyler veya sağlıklı kontrol grupları.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, kağıt-kalem formatında gerçekleştirilen psikolojik değerlendirme aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Kaygı, Anksiyete Ölçümü, Psikolojik Değerlendirme, Lisansüstü Çalışma, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye (1997).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir doktora tezi kapsamında kullanılmak üzere için, ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanım genellikle tezin orijinal kaynağına atıfta bulunularak mümkündür. Özel izin veya ücret bilgisi kaynakta yer almamaktadır.

Test Yılı: Ölçeğin Türkçe adaptasyonunun tamamlandığı ve kullanıldığı yıl **1997**'dir.

Kaynaklar

Esemeli, S. (1997). *Sosyal fobinin agorafobi, özgül fobi ve yaygın anksiyete bozukluğundan farklılıklarına ilişkin karşılaştırmalı bir araştırma* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sosyal Fobi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak özetinde yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine ve puanlama yönergelerine ula?mak için, Esemeli (1997) taraf?ndan Ankara Üniversitesi'nde haz?rlanan doktora tezinin tamam?n?n incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM